Nr 10/1973.

Ålands landskapsstyrelses framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag om landskapsstöd till kommuner.

Den 19 januari 1973 utfärdades i riket en lag om statsandelar och -understöd åt kommuner och kommunalförbund (FFS 35/73). I propositionen till denna lag (92/72) anförde regeringen bl.a. följande: "Systemet för fördelningen av kostnaderna mellan staten och kommunerna behöver utvecklas såväl i materiellt som i formellt avseende.

I det förstnämnda hänseendet bör man sträva till att få kostnadsandelarna oberoende av kommunformen samt inom de viktigaste förvaltningsområdena i nödig omfattning graderade enligt kommunernas bärkraft. Efter det lagen om bärkraftsklassificering av kommunerna (665/67) stiftades, har man på en entydigare grund än tidigare och mer enhetligt kunnat taga itu med att inom vederbörande förvaltningsområden utveckla stadgandena rörande de materiella grunderna för kostnadernas fördelning.

Gällande kostnadsfördelningssystem är synnerligen oenhetligt och föråldrat, icke blott i materiellt utan även i formellt hänseende. Stadgandena rörande ansökning om statsunderstöd, om grunderna för bestämning av desamma, om beviljande och utbetalning, erläggande av förskott, rättelseförfarande och annat dylikt avviker utan giltig orsak från varandra även inom samma förvaltningsområden. Å ena sidan är stadgandena många gånger bristfälliga, å andra sidan åter kan de vara onödigt detaljerade. Då antalet statsunderstöd dessutom är synnerligen stort, leder systemet till oklarheter, arbete och kostnader samt mångahanda andra besvärligheter, vilka till stor del kunna undvikas, om systemet skulle vara baserat på sakenliga grunder och så långt som möjligt enhetligt. En dylik reform har redan länge ansetts nödvändig även Riksdagen har i sina utlåtanden till regeringen fäst uppmärksamhet vid saken.

För reformen uppgjordes år 1968 ett förslag, som ingick i kommitténs för kommunernas statsunderstöd II betänkande (kommittébetänkande 1968: A 8). På basen av detta förslag med beaktande av de ändringsförslag som gjorts i de med anledning därav avgivna utlåtandena, avläts till riksdagen under 1971 års riksdag regeringens proposition (1971 rd. nr 41) med förslag till lag om statsandelar och -understöd åt kommuner och kommunalförbund. Propositionsförslaget förföll emellertid, då det icke hann behandlas innan riksdagen avslutades. Den nya propositionen, som nu avlåtes till riksdagen, skiljer sig från den tidigare i det avseendet, att lagen icke skulle gälla vare sig det allmänna skolväsendet eller biblioteksväsendet, och att dess stadganden alls icke skulle tillämpas på lån av staten.

I lagförslaget utgår man från, att det borde utfärdas grundstadganden angående det förfarande som skall tillämpas vid beviljandet av statsunderstöd åt kommuner och kommunalförbund och att dessa stadganden skulle gälla alla statsunderstöd, såvida icke i en speciallagstiftning rörande vederbörande förvaltningsområde, antingen i lag eller i en med stöd därav given förordning, till någon del skulle ha stadgats annorlunda, och med beaktande av, att det även skulle vara möjligt att utfärda kompletterande stadganden i en speciallagstiftning.

Sociala, produktionspolitiska och andra sådana ersättningar och understöd, som av statens medel beviljas kommuner för vidare utbetalning på åtgärd av dessa (t.ex. barn- och familjebidrag samt understöd som för stödjande av lantbruksproduktionen beviljas genom kommunernas förmedling), skulle stanna utanför lagen. Detsamma skulle gälla de lån och det räntestöd för lån som av statens medel beviljas kommuner för speciella ändamål."

Regeringens proposition behandlades i riksdagen av lag- och ekonomiutskottet, som i sitt betänkande den 15 december 1972 föreslog att riksdagen skulle anta lagförslaget. Utskottet företog endast några små detaljändringar i förslaget, som antogs av riksdagen den 28 december 1972.

Landskapsstyrelsen finner att motsvarande lagstiftning även bör genomföras i landskapet. Förhållandet mellan landskapet och kommunerna vad gäller landskapsunderstöd är ju detsamma som förhållandet mellan staten och kommunerna. De synpunkter på statsunderstöd till kommunerna, som framgår av regeringens proposition, äger också sin giltighet vad beträffar landskapsunderstöd till kommunerna.

Landskapsstyrelsen finner att de motiv regeringen framförde för antagande av rikets lag också motiverar antagande av en motsvarande landskapslag. Denna framställning bygger därför i huvudsak på rikets lag om statsandelar och -understöd.

Detaljmotivering.

Allmänna stadganden.

1-2 §§. Lagförslaget avser förfarandet vid erläggande av såväl lagbundna landskapsunderstöd till kommuner och kommunalförbund som av prövning beroende. De föregående benämnes landskapsandelar och de senare landskapsunderstöd.

Anläggningskostnader och driftskostnader.

3-8 §§. Landskapsstyrelsen har i framställningen utgått från begreppen anläggningskostnader och driftskostnader, vilka begrepp blivit allmänna under den senare tiden och vilka också används i rikets lag.

Dessa begrepp, vilka tagits i bruk vid fördelningen av kostnader mellan landskapet och kommunerna, skiljer sig från de nu gällande kommunalrättsliga begreppen kapitalutgifter och egentliga utgifter. Begreppet anläggningskostnad är å andra sidan icke alldeles detsamma som investeringskostnad. Frågan om vilka kostnader som inom olika förvaltningsområden skall anses som anläggningskostnader och vilka som driftskostnader har fortgående varit oklar och lett till svårigheter. Stadgandena i 3-7 §§ är avsedda att minska dessa svårigheter och göra förfarandet enhetligt. Detta är av vikt även med beaktande av att ett förenhetligande av bokförings- och informationssystemen underlättar bl.a. kostnadsjämförelserna mellan de alternativ som kommer i fråga vid utvecklandet av produktionen av tjänster.

Förenhetligandet av preciseringen av kostnaderna möjliggör även en materiell förenkling av fördelningssystemet för kostnaderna mellan landskapet och kommunerna.

I lagförslaget preciseras först vilka kostnader som bör räknas som anläggningskostnader (3 §). Det är härvid att märka, att sedan en inrättnings verksamhet inletts, räknas som anläggningskostnader endast kostnader för sådana åtgärder, vilka leder till att inrättningens verksamhet helt och hållet eller till en större del väsentligt avviker från tidigare. Detta innebär att även stora kostnader, som föranleds av anskaffning av maskiner, inventarier och annat dylikt nu i allmänhet kommer att behandlas som drifts- och icke som anläggningskostnader sedan verksamheten inletts.

Som driftskostnader nämns i förslaget (5 §) förutom hyror även hyresvärdena för av kommun ägda utrymmen. Särskilt nämns forsknings- och utvecklings- samt utbildningsverksamheterna, vilkas betydelse hela tiden ökar. Såsom driftskostnader skulle anses alla kostnader för en inrättnings verksamhet, såvida de icke bör hänföras till anläggningskostnaderna, även direkta förvaltningskostnader.

Landskapsandel för anläggningskostnader.

9-13 §§. En viktig ställning i lagförslaget intar de stadganden, som gäller beslutsförfarandet för utbetalning av landskapsandel för anläggningskostnader. De projekt, för vilkas anläggningskostnader landskapsandel erlägges, borde i ett tillräckligt tidigt skede bli preliminärt godkända av landskapsstyrelsen. Först härefter skulle man skrida till en mera detaljerad planering, på grund av vilken den egentliga behandlingen av saken sedan skulle ske.

Enligt förslaget skulle i första skedet en anläggningsplan rörande projektet tillställas landskapsstyrelsen för godkännande. Denna plan skulle innehålla bl.a. en generell beskrivning av projektet och en utredning över behovet att förverkliga detsamma samt uppgifter om de

preliminärt beräknade kostnaderna. Sedan en eventuellt erforderlig tilläggsutredning erhållits, åligger det landskapsstyrelsen att besluta om anläggningsplanen skall godkännas. Någon viss termin för detta kan icke uppställas, men det måste förutsättas att beslutet fattas utan dröjsmål. Detta är viktigt för att de kommunala myndigheterna skall få veta, huruvida och på vilken grund man kan fortsätta med att planera projektet.

I det andra skedet skall uppgöras ett program för projektets genomförande, vilket program även skall godkännas av landskapsstyrelsen. Sedan huvudritningarna och ett justerat förslag angående anläggningskostnaderna samt andra erforderliga utredningar angående projektet tillställts landskapsstyrelsen, skall denna fatta slutligt beslut angående erläggande av landskapsandel för ifrågavarande anläggningskostnader (11 §).

Anläggningsplan kan dock anses nödvändig endast då det är fråga om grundande av en ny inrättning eller om väsentlig utvidgning eller grundförbättring av inrättning (12 §). I andra fall kan programmet för projektets genomförande sändas utan föregående godkännande av anläggningsplan till landskapsstyrelsen.

Landskapsandel för driftskostnader.

14-15 §§. I motsats till vad fallet är beträffande anläggningskostnaderna har i fråga om driftskostnaderna hittills icke i allmänhet ordnats något förfarande, vid vilket man på förhand skulle avgöra, huruvida kostnaderna bör anses nödvändiga och huruvida således för dem bör erläggas landskapsandel. I lagförslaget utgår man från att landskapsstyrelsen på förhand kan avgöra, huruvida driftskostnaderna bör anses nödvändiga och huruvida således för dem skall utgå landskapsandel. Enligt 15 § skall vid prövningen av anställdas löner, som berättigar till landskapsandel, jämförelse göras icke bara med kommunalt anställdas löner i allmänhet utan också med i landskapets och statens tjänst anställdas löner. En ledamot i landskapsstyrelsen har reserverat sig mot att jämförelse också görs med i landskapets och statens tjänst anställdas löner.

Utbetalning av landskapsandel.

16-22 §§. Huvudregel i fråga om såväl anläggnings- som driftskostnader är enligt förslaget att förskott utbetalas på landskapsandelarna. Om anläggningskostnadernas belopp är ringa, kan landskapsstyrelsen dock besluta att förskott icke erlägges. Förskott på landskapsandelar för anläggningskostnader kan inom vissa förvaltningsområden erläggas schematiskt i enlighet med arbets- och anskaffningsskedena, inom vissa områden åter behövs även uppgifter om till vilka belopp kostnaderna i fråga om de olika skedena har stigit. Då bl.a. i byggnadsentreprenadavtal ingår en tabell över betalningsraterna, kan en sådan betalnings-

plan tagas som grund för utbetalningen av förskott.

Återbetalning av landskapsandel.

23-25 §§. Bestämmelserna angående brandförsäkringsskyldighet samt om följderna då inrättning, för vars anläggningskostnader utbetalats landskapsandel, överlåtes till annat ändamål, eller då sådan inrättnings verksamhet upphör eller ändras, överensstämmer med de principer som redan gäller inom vissa förvaltningsområden. Enligt rikets lag kan kommun på ansökan befrias från brandförsäkringsskyldigheten. Landskapsstyrelsen har icke funnit anledning att intaga en motsvarande bestämmelse i landskapslagen.

Rättelseförfarande.

26-30 §§. Stadgandena rörande rättelseförfarandet har liksom i riket uppgjorts dels på basen av motsvarande i lagen om bärkraftsklassificering av kommunerna (FFS 665/67) ingående stadganden, dels på basen av det i rikets lagberedning år 1965 färdigställda förslaget till lag om återbäring av statsunderstöd som erlagts utan grund. Ansökan om rättelse skall göras inom tre månader från det kommunen fått del av landskapsstyrelsens beslut. I vissa fall kan rättelse också fås till stånd efter en längre tidsperiod (27 §). I 28 och 29 §§ ingår bestämmelser om skyldighet för kommun att till landskapet återbära landskapsandel.

Särskilda stadganden.

32-33 §§. I regeringens proposition till rikets motsvarande lag sades beträffande lagens ikraftträdande följande: "Lagen torde kunna bestämmas att träda i kraft tidigast ungefär ett och ett halvt år efter det den givits. Då lagen träder i kraft skulle nämligen de stadganden som strider mot densamma och som givits innan lagen gavs upphävas. Härvid borde man alltså inom alla förvaltningsområden, där statsandelar, -understöd eller i lagen avsedda statslån utbetalas åt kommuner och kommunalförbund, kontrollera, huruvida de i lagen förekommande allmänna stadgandena som sådana är lämpliga att iakttagas eller om det behövs stadganden, som avviker från dem eller kompletterar dem, och i sistnämnda fall borde dylika stadganden förberedas i så god tid, att de hinner givas och träda i kraft då nu ifrågavarande lag skulle träda i kraft. Om detta icke till någon del skulle gå för sig, borde man ty sig till den möjligheten, att det skulle stadgas, att tidigare stadganden fortfarande skall iakttagas, tills de blir förnyade."

Tidpunkten för rikslagens ikraftträdande fastställdes sedan till den 1 januari 1975. Landskapsstyrelsen finner att någon avvikelse från

rikets lag vad gäller tidpunkten för landskapslagens ikraftträdande icke bör ske, varför landskapslagen också föreslås träda i kraft den 1 januari 1975.

Med hänvisning till det anförda får landskapsstyrelsen vördsamt förelägga Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g
om landskapsstöd till kommuner.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 kap.

Allmänna stadganden.

1 §.

Angående landskapsstöd till kommuner gäller vad i denna lag stadgas, såvida icke i annan lag eller med stöd av annan lag annorlunda är särskilt stadgat. Landskapsstöd utgår såsom landskapsandel eller landskapsunderstöd.

Enligt denna lag anses såsom l a n d s k a p s a n d e l den med stöd av landskapslag av landskapets medel till kommun utgående andelen för bestridande av anläggnings- eller driftskostnader för uppgift som ankommer på kommunen och såsom l a n d s k a p s u n d e r - s t ö d enligt prövning utgående understöd eller ersättning för kostnader av sagda slag.

Denna lag tillämpas icke på räntestöd som av landskapets medel betalas till kommuner, ej heller på ersättningar eller understöd som på åtgärder av kommuner betalas vidare till dem som skall erhålla sådana.

2 §.

Vad i denna lag stadgas om kommuner gäller även kommunalförbund och annat samfund, i vilket kommuner är medlemmar eller delägare och beträffande vilket samfund är stadgat att på detta skall i fråga om handhavandet av vederbörande uppgift tillämpas vad om för kommun eller kommunalförbund i motsvarande fall är gällande.

2 kap.

Anläggnings- och driftskostnader.

3 §.

Såsom a n l ä g g n i n g s k o s t n a d e r anses kostnader som föranledes av

1) anskaffning av fast egendom eller av outbrutet område eller av byggnad, vilken jämte arrenderätten till jorden utan jordägarens hörande får överlåtas till tredje man;

2) anskaffning av aktier eller andelar i samfund, som äger i 1 punkten nämnd egendom;

3) uppförande, grundförbättring eller utvidgning av byggnad eller inrättning eller förnyelse av konstruktion i sådan;

4) iordningställande av område, kommunaltekniska arbeten, anslutning till el-, vattenförsörjnings- eller annat sådant verk ävensom

byggande av vägar samt stängsel eller uppförande av andra på området erforderliga anläggningar;

5) anskaffning av fasta anordningar samt maskiner, apparater, materiel, inventarier och annan lösegendom, inklusive grundförråd av konsumtionsförnödenheter;

6) planering och övervakning av ovan i 1 -5 punkterna nämnda åtgärder; samt

7) övriga åtgärder, som utgör förutsättning för inledande av inrättnings verksamhet eller för ordnande av skötseln av annan ifrågavarande uppgift.

4 §.

Då verksamheten inletts räknas såsom anläggningskostnader likväl endast sådana i 3 § avsedda kostnader, som följer av utvidgning av inrättning eller verksamhet eller av en omändring av inrättning i fråga om dess uppbyggnad eller verksamhet eller av grundförbättringar, då inrättningen eller en betydande del av denna eller ock handhavandet av annan uppgift på grund av åtgärden kommer att väsentligt avvika från vad den tidigare varit.

5 §.

Såsom d r i f t s k o s t n a d e r anses kostnader som föranledes av

1) användning och underhåll av fast och lös egendom;

2) anskaffning av fasta anordningar och lösöre samt konsumtionsförnödenheter;

3) mat, värme, lyse, kraft, vatten, tvätt, renhållning och annat dylikt;

4) arvoden, avlöningar, pensioner, avgifter till pensionsanstalt, naturaprestationer, hälsovård och socialskydd;

5) transporter och resor;

6) hyror och arrendevederlag, med vilka hyresvärdena jämställes, samt ersättningar för av utomstående utförda tjänster ävensom försäkringar, med undantag av personliga ansvarsförsäkringar;

7) forsknings-, utvecklings- och utbildningsverksamhet; samt

8) inrättnings verksamhet eller eljest handhavandet av annan uppgift, inklusive direkta förvaltningskostnader,

förutom då kostnaderna enligt 3 § bör räknas som anläggningskostnader; samt dessutom av

9) utgifter för sådana i 3 § nämnda åtgärder, för vilka kostnaderna enligt 4 § icke anses såsom anläggningskostnader.

6 §.

Då anläggningskostnaderna föranledes av att egendom anskaffats i stället för egendom som förstörts eller skadats vid eldsvåda eller eljest, räknas försäkrings- eller annan skadeersättning som avdrag på dessa kostnader.

Från anläggningskostnaderna avdrages även försäljningsvärdet på egendom som i samband med åtgärd, vilken föranlett dessa kostnader, tagits ur bruk och vars anskaffningskostnad bör ha räknats som anläggningskostnad.

Vad i 1 och 2 mom. är stadgat äger icke tillämpning, då landskapsandel icke erlagts för egendoms anskaffningskostnader.

7 §.

Såsom avdrag på driftskostnader räknas inkomsterna av den verksamhet, varav driftskostnaderna föranleds, såsom ersättningar, vilka uppbärs för användning av inrättning eller anlitande av tjänster, inklusive hyror och arrendevederlag eller hyresvärdena för till annat bruk överlåtna utrymmen, ersättningar som för naturaprestationer uppbäres av personalen samt ersättningar som erhållits på grund av olycksfalls- och sjukförsäkring, ävensom års-, omsättnings-, kassa- och andra rabatter samt återbäringar av överskott. Såsom sådana inkomster räknas likväl icke ersättningar eller betalningsandelar, som uppbäres av kommuner för användning av inrättning eller anlitande av tjänster, ej heller inkomster av verksamhet, för vars kostnader landskapsandel icke erlägges.

Då i 1 mom. nämnda ersättningar för användning av inrättning eller anlitande av tjänster eller för naturaprestationer icke uppbäres eller om de uppbäres till lägre belopp än motsvarande ersättningar i allmänhet till kommuner eller landskapet, beaktas de till sistnämnda belopp.

Angående avdrag på driftskostnader gäller dessutom på motsvarande sätt vad i 6 § är stadgat i fråga om anläggningskostnader.

8 §.

Förutsättning för erläggande av landskapsandel är att kostnaderna anses vara erforderliga för att uppgiften skall behörigen handhas. För kostnader, som anses vara alltför stora eller oskäligt höga erlägges icke landskapsandel till den del de överstiger det erforderliga beloppet.

För värdeminskningar erlägges icke landskapsandel, ej heller för kostnader föranledda av lån.

3 kap.

Landskapsandel för anläggningskostnader.

9 §.

Då för anläggningskostnader betalas landskapsandel, skall a n l ä g g n i n g s p l a n tillställas landskapsstyrelsen för godkännande. Planen skall innehålla följande uppgifter

1) redogörelse i huvuddrag för planerat byggnads- eller annat projekt;

2) utredning om behovet att genomföra projektet;

3) preliminära kalkyler för projektets anläggningskostnader samt de årliga driftskostnaderna;

4) tiden, inom vilken projektet är avsett att genomföras;

5) för ny inrättning, var den skall placeras; samt

6) huruvida projektet har beaktats i långtidsplanen rörande kommunens verksamhet och ekonomi samt hur projektet är anpassat till regionplan, generalplan eller till annan motsvarande allmän plan rörande användningen av områden och till eventuell utvecklingsplan för vederbörande förvaltningsområde i kommunen eller landskapet.

10 §.

På grund av den godkända anläggningsplanen skall uppgöras ett p r o g r a m f ö r p r o j e k t e t s g e n o m f ö r a n d e, vilket program skall tillställas landskapsstyrelsen. Programmet skall innehålla

1) utredning om byggnads- eller annat projekt jämte rums- eller motsvarande program;

2) då fråga är om grundande av ny inrättning eller utvidgning av tidigare, utredning om tomten eller byggnadsplatsen;

3) skissritningar jämte byggnadsbeskrivning;

4) anskaffningsprogram för fasta anläggningar och lösöre;

5) tidtabell för projektets genomförande;

6) kalkyler över projektets anläggningskostnader och årliga driftskostnader samt över hur de förstnämnda fördelar sig årsvis; samt

7) i 9 § 1 mom. 6 punkten avsedda justerade uppgifter.

I 1 och 2 punkterna nämnda utredningar kan skilt före de andra sändas till landskapsstyrelsen för handläggning.

Visar det sig nödvändigt att avvika från godkänt program, skall ändringen ofördröjligen underställas landskapsstyrelsen för godkännande. Smärre ändringar ävensom ändringar, som orsakas av en förändrad kostnadsnivå, får företagas i det i 11 § nämnda sammanhanget.

11 §.

Sedan programmet för projektets genomförande blivit godkänt, skall landskapsstyrelsen tillställas huvudritningarna och en justerad kalkyl över anläggningskostnaderna samt andra erforderliga närmare utredningar om projektet. Härefter fattar landskapsstyrelsen beslut om erläggande av landskapsandelen för anläggningskostnaderna.

Visar det sig vid projektets genomförande påkallat att avvika från det godkända programmet, skall ändringen utan dröjsmål underställas landskapsstyrelsen för godkännande. Då endast mindre ändringar företas i huvudritningarna under byggnadsskedet, är det dock tillfyllest, om anmälan därom ofördröjligen tillställs landskapsstyrelsen.

12 §.

Anläggningsplan behöver icke tillställas landskapsstyrelsen, då det är fråga om andra anläggningskostnader än sådana som följer av grundandet av ny inrättning eller av väsentlig utvidgning av inrättning eller av grundförbättringar.

13 §.

Har anläggningsplan för åtgärd, som förutsätter sådan plan, icke godkänts, erlägges landskapsandel icke för de anläggnings- och driftskostnader åtgärden föranleder.

Har åtgärd vidtagits innan programmet för projektets genomförande är godkänt, erlägges icke landskapsandel för anläggningskostnader, såframt ej detta av särskilda orsaker anses skäligt. Detsamma gäller erläggandet av landskapsandel för driftskostnader för tiden före godkännandet av programmet för projektets genomförande.

Landskapsstyrelsen kan på ansökan på förhand avgöra, huruvida landskapsandel kommer att erläggas av i 2 mom. avsedd särskild orsak. Beslutet skall med bindande verkan iakttagas när i sinom tid frågan om erläggande av landskapsandel behandlas.

4 kap.

Landskapsandel för driftskostnader.

14 §.

Landskapsstyrelsen kan på förhand avgöra, huruvida vissa driftskostnader bör anses erforderliga och huruvida för dem sålunda skall erläggas landskapsandel enligt 8 §. På beslutet bör tillämpas vad i 13 § 3 mom. är stadgat.

15 §.

Vid prövning av kostnaderna för tjänsteinnehavares och arbetstagares löner och övriga förmåner, skall uppmärksamhet fästas vid huruvida de anställda varit erforderliga samt vid hur löne- och övriga förmåner är ordnade för personer, som handhar motsvarande uppgifter.

i kommuner i allmänhet samt i fråga om anställda i statens eller landskapets tjänst.

5 kap.

Utbetalning av landskapsandel.

16 §.

På landskapsandel för anläggningskostnader erlägges till kommun f ö r s k o t t, i den mån arbetena och anskaffningarna fortskrider eller enligt godtagbar betalningsplan, samt s l u t r a t sedan arbetena eller anskaffningarna blivit slutförda.

Är anläggningskostnaderna ringa, kan landskapsstyrelsen besluta att förskott icke erlägges.

17 §.

För utbetalning av förskott på landskapsandel för anläggningskostnader skall landskapsstyrelsen tillställas utredning om arbetenas eller anskaffningarnas fortskridande.

För bestämmande av landskapsandelens storlek och för utbetalning av slutraten skall landskapsstyrelsen tillställas utredning om att arbetena eller anskaffningarna är slutförda samt om kostnaderna för dessa.

Av slutraten erlägges minst 90 procent såsom delbetalning av beloppet enligt utredningen så snart som möjligt sedan utredning erhållits, senast inom två månader därefter, och resten omedelbart då utredningen granskats, måhända nödiga tilläggsuppgifter erhållits och landskapsandelens storlek bestämts. Om slutraten dock uppenbart blir väsentligt mindre än utredningen anger, kan nämnda delbetalning minskas i motsvarande mån.

18 §.

Av landskapsandel för driftskostnader betalar landskapsstyrelsen i förskott senast den 20 i varje månad eller, om denna dag är lördag eller helgdag, den första vardagen därefter en tolftedel av det för föregående år uträknade eller beräknade landskapsandelsbeloppet samt slutraten för varje år i efterskott.

Då kostnaderna på grund av förändring i den allmänna kostnadsnivån eller effektiverad, utvidgad eller minskad verksamhet eller av annan orsak beräknas bli minst fem procent större eller mindre än under föregående år höjes eller sänkes beloppet av förskottet så att det motsvarar förändringen.

I fråga om kostnader för verksamhet, som icke förekommit under föregående år eller som inletts först då, erlägges förskottet på ansökan och bestämmes enligt uppskattning.

19 §.

För betalning av förskott på landskapsandel för driftskostnader skall kommunen tillställa landskapsstyrelsen uppgifter, som är erforderliga för avgörande av huruvida 18 § 2 mom. skall äga tillämpning samt för i nämnda paragrafs 3 mom. avsedd uppskattning.

För bestämmande av landskapsandelens storlek och för utbetalning av slutraten skall landskapsstyrelsen tillställas utredning om kostnaderna.

Vad i 17 § 3 mom. är stadgat äger motsvarande tillämpning.

20 §.

Tillställes landskapsstyrelsen icke i 17 § 2 mom. avsedd utredning om anläggningskostnaderna inom de två nästföljande kalenderåren efter det arbetena eller anskaffningarna är slutförda, eller i 19 § 2 mom. avsedd utredning om driftskostnaderna inom ett år efter utgången av det kalenderår, då verksamheten ägde rum, går sökanden miste om landskapsandelen, såframt giltig orsak till dröjsmålet icke visas.

21 §.

Överbetalat förskottsbelopp av landskapsandel skall av kommunen återbäras till landskapet. Beloppet kan även uppbäras så, att det avdrages från senare landskapsandelsrater för ifrågavarande projekt eller verksamhet.

Vad i 1 mom. är stadgat gäller även sådan delbetalning av slutrat på landskapsandel, som avses i 17 § 3 mom. och i 19 § 3 mom.

22 §.

Vad i 17-21 §§ är stadgat om slutrat av landskapsandel tillämpas på landskapsandel i de fall, då på sådan icke skall utbetalas förskott.

6 kap.

Återbetalning av landskapsandel.

23 §.

Sådan inrättnings byggnader och lösöre, för vars anläggningskostnader erlagts eller enligt gällande stadganden erlägges landskapsandel, skall vara brandförsäkrade till sitt fulla värde.

Av försäkrings- eller annan skadeersättning skall, såvida den icke användes för att anskaffa egendom i stället för förstörd eller skadad egendom, till landskapet erläggas en del som proportionellt motsvarar den landskapsandel som erhållits för anläggningskostnaderna. Beloppet skall betalas inom tre månader från den dag, då ersättningen stått att lyfta.

Är egendom icke försäkrad skall vad i 2 mom. är stadgat om försäkringsersättning tillämpas på det belopp som skulle ha utfallit som försäkringsersättning.

24 §.

Då inrättning, för vars anläggningskostnader erlagts landskapsandel, överlåtes i annans ägo eller då dess verksamhet upphör eller ändras så, att inrättningen icke längre kan godkännas för sitt ändamål, skall den proportionella del av inrättningens värde, som motsvarar landskapsandelen, återbäras till landskapet inom tre månader efter det ovan avsedd förändring i förhållandena inträffade, såvida landskapsstyrelsen icke annorlunda besluter.

Beviljas inrättnings nya ägare landskapsandel för de anläggningskostnader som föranledes av anskaffningen av inrättningen, kan det likväl tillåtas, att denna landskapsandel och det belopp som enligt 1 mom. skall återbäras, kvittas till den del de täcker varandra.

Vad ovan i denna paragraf är stadgat, tillämpas även på annan egendom, för vars av anskaffningen föranledda anläggningskostnader landskapsandel erlagts.

25 §.

Vid tillämpningen av stadgandet i 24 § 1 mom. bestämmes inrättningens värde, såvida annorlunda icke överenskommes, genom att anskaffningskostnaderna för den till inrättningen hörande egendomen uppskattas enligt prisnivån vid tidpunkten för den i nämnda moment avsedda förändringen i förhållandena och genom att skälig värdeminskning avdrages. Värdet bör likväl icke bestämmas högre än inrättningens gängse värde. Har landskapsandel icke erlagts för någon viss del av anskaffningskostnaderna för egendomen, såsom för kostnaderna för anskaffning av tomt för inrättningen, beaktas sådan egendom icke vid värderingen.

Uppnås icke enighet om värdet, fastställes det av en kommission, till vilken landskapsstyrelsen förordnar en medlem och kommunen eller kommunalförbundet en medlem, vilka två sedan gemensamt väljer en tredje till ordförande. Uppnås icke enighet om ordföranden, förordnas han av länsstyrelsen.

Den som icke nöjes med kommissionens beslut får inom 30 dagar efter delfåendet söka ändring i beslutet hos länsstyrelsen.

7 kap.

Rättelseförfarande.

26 §.

I landskapsstyrelsens beslut, som berör tillämpningen av andra stadganden i denna lag än stadgandena i 13 § 3 mom., 14 § och 27-30 §§, får ändring icke sökas genom besvär.

Då kommun icke nöjes åt i 1 mom. avsett beslut, äger kommunens styrelse rätt att inom tre månader efter delfåendet hos landskapsstyrelsen framställa skriftligt yrkande på rättelse av beslutet. I fråga om lagligheten av landskapsstyrelsens beslut i ärendet får ändring sökas hos högsta förvaltningsdomstolen såsom om sökande av ändring i högre förvaltningsmyndighetsbeslut i rikslag är stadgat.

Extraordinärt ändringssökande i beslut som avses i 1 mom. är icke tillåtet före utgången av den i 2 mom. stadgade tiden för framställande av rättelseyrkande.

27 §.

Framgår det först sedan den i 26 § 2 mom. nämnda tiden gått till ända, i samband med revision eller eljest, att kommun icke erhållit landskapsandel, som enligt lag skulle ha tillkommit kommunen, erläggs det belopp, som icke erhållits, på ansökan till kommunen.

Ansökan skall göras senast inom det femte kalenderåret efter det ifrågavarande arbeten eller anskaffningar blivit slutförda eller i fråga om driftskostnader efter utgången av det år då verksamheten ägde rum, vid äventyr att rätten annars är förverkad.

28 §.

Landskapsstyrelsen kan besluta, att kommun skall återbära erhållen landskapsandel eller del därav jämte sex procents årlig ränta från ingången av den månad då landskapsandel utbetalts såsom förskott eller slutrat,

1) om för erläggande av landskapsandel eller förskott på den lämnats felaktiga eller vilseledande uppgifter,

2) om det i samband med revision eller annars framgår, att landskapsandel erlagts utan grund, eller

3) om villkor, som ansluter sig till erläggandet av landskapsandel icke iakttagits.

Vad här är stadgat bör dock icke tillämpas, då krav på återbäring eller uppbörd av ränta med beaktande av omständigheterna anses oskäligt.

29 §.

I 28 § avsett beslut skall fattas senast under det femte kalenderåret efter utgången av det år då landskapsandel eller dess slutrat utbetalts, vid äventyr att skyldigheten att återbära landskapsandel eller del därav på grund av nämnda stadgande har förfallit.

Har för i 28 § 1 mom. 1 punkten avsedd handling vid domstol anhängiggjorts åtal eller talan, vari kräves återbäring av landskapsandel eller del därav, kan ärendet icke anhängiggöras med stöd av 28 §, och tidigare anhängiggjort ärende skall lämnas vilande till dess domstolens utslag vunnit laga kraft.

30 §.

I 28 § avsett belopp jämte ränta skall erläggas till landskapet inom en månad från det i sagda paragraf nämnt beslut vunnit laga kraft.

För återbäring fastställt belopp kan uppbäras genom avdrag från senare landskapsandelsrater, vilka utgår för ifrågavarande projekt eller verksamhet.

8 kap.

Landskapsunderstöd.

31 §.

Vad i denna lag är stadgat om landskapsandel gäller i tillämpliga delar även landskapsunderstöd, dock icke i fråga om stadgandena i 14, 16-22 och 27 §§.

9 kap.

Särskilda stadganden.

32 §.

Närmare stadganden om verkställigheten och tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

33 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1975.

Lagen tillämpas första gången i fråga om landskapsandelar och förskott på dessa för anläggnings- och driftskostnader som erlagts under år 1975, likväl så, att övergången till att förskott på landskapsandel för driftskostnader erlägges i rater per månad i fråga om de förvaltningsområden, inom vilka man ännu icke förfarit på detta sätt, sker etappvis inom två år, räknat från denna lags ikraftträdande, i enlighet med vad genom landskapsförordning stadgas.

Genom denna lag upphäves härförinnan utfärdade stadganden som står i strid med denna lag, likväl icke i fråga om skolväsendet enligt landskapslagen den 16 oktober 1958 om folkskolväsendet i landskapet Åland (23/58) och landskapslagen den 2 juli 1970 om grunderna för skolväsendet (28/70), ej heller i fråga om biblioteksväsendet enligt landskapslagen den 12 april 1962 om allmänna bibliotek (8/62).

Mariehamn, den 28 februari 1973.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Alarik Häggblom

Lanträd Alarik Häggblom

Ulf Andersson

Lagberedningssekreterare Ulf Andersson.